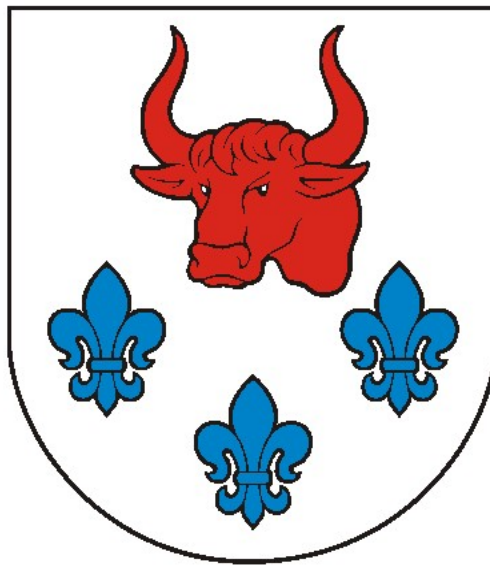


Załącznik  
do Uchwały Nr XXVI/160/20  
Rady Gminy Turek  
z dnia 26 listopada 2020 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI  
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH  
DLA GMINY TUREK  
NA ROK 2021**



## **Podstawa prawna i merytoryczna Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 713 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 218 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 2277 ze zm.).
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 –2020 (Dz. U. z 2016, poz. 1492).

### **I. Rodzaje i rozmiary problemów związanych z alkoholem w Polsce**

#### **1. Używanie alkoholu przez młodzież.**

Spożywanie alkoholu jest najbardziej rozpowszechnionym zachowaniem ryzykownym wśród nastolatków. W ciągu ostatnich lat utrzymuje się wzrostowa tendencja w zakresie spożywania alkoholu, zwłaszcza piwa, przez młodzież. Potwierdzają to wyniki badań ESPAD. Należy zwrócić uwagę na tendencję wzrostową liczby pijących alkohol dziewcząt i młodych kobiet. Wskaźniki spożywania alkoholu przez dziewczęta i młode kobiety dążą do zrównania ze wskaźnikami osiąganymi przez chłopców i młodych mężczyzn. Konsumpcja alkoholu przez polską młodzież kształtuje się na średnim poziomie w porównaniu z resztą Europy. Około 32% nastolatków przyznaje się do regularnego spożywania alkoholu, 30% 17-latków upiło się w ciągu 30 dni poprzedzających badanie, i to zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców, około 14 % pije znaczne ilości alkoholu, tylko 4% to abstynenci.

Spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie zakłóca proces rozwojowy, może powodować spowolnienie wzrostu, zaburzenia hormonalne, upośledza czynności poznawcze - koncentrację uwagi, zapamiętywanie, uczenie się, rozwój kontroli emocjonalnej, powoduje podejmowanie zachowań ryzykownych, groźnych dla życia i zdrowia.

W całym Regionie Europejskim nadużywanie alkoholu jest odpowiedzialne za jedną czwartą wszystkich nagłych zgonów młodych osób, pomiędzy 15 a 29 rokiem życia. Z używaniem alkoholu przez młodocianych wiążą się nieplanowane stosunki seksualne, niechciane ciąży i ryzyko zarażenia wirusem HIV.

#### **2. Uszkodzenia zdrowia osób uzależnionych.**

Rozmiary populacji osób uzależnionych szacowano dotąd na około 700.000 – 800.000 osób. Badania wskazują, że rozmiary populacji osób zagrożonych ryzykiem uzależnienia od alkoholu wzrosły. Liczba osób zarejestrowanych w zakładach leczenia odwykowego systematycznie rośnie.

Znaczący wzrost pacjentów w porównaniu z początkiem lat 90-tych można przypisać poprawiającej się jakości i efektywności leczenia odwykowego, wzrastającemu poziomowi wiedzy o uzależnieniach w społeczeństwie ale także zwiększonej konsumpcji alkoholu.

Uzależnienie jest chorobą, wywołuje też szereg szkód zdrowotnych, ogranicza możliwości zarobkowania, przez co wpływa na pogorszenie warunków materialnych jednostek i rodzin. Jest wysoko skorelowane z bezrobociem, niższym statusem socjoekonomicznym, niskim poziomem wykształcenia, wypadkami i przemocą interpersonalną. Ryzyko zgonu alkoholików oszacowane w badaniach Instytutu Psychiatrii i Neurologii jest 4,8 razy wyższe niż przeciętne w populacji generalnej.

### 3. Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie.

Szacuje się, że co najmniej dwa miliony osób dorosłych i około dwa i pół miliona dzieci żyje w rodzinach z problemem alkoholowym. Jak wynika z badań Instytutu Psychologii Zdrowia PTP, co najmniej w 68% tych rodzin dochodzi do aktów przemocy. Nie wszystkie akty przemocy są ujawniane, jednak dzięki istnieniu procedury Niebieska Karta, służącej m.in. rejestrowaniu przemocy w rodzinie, można oszacować zasięg tego zjawiska. Życie w rodzinie z problemem alkoholowym jest związane zazwyczaj z niższym statusem socjoekonomicznym, chronicznym stresem, ograniczonymi możliwościami zdobywania wykształcenia i kariery zawodowej. Kilka milionów dorosłych Polaków żyje z tzw. Syndromem DDA (Dorosłego Dziecka Alkoholika) powodującym utrudnione funkcjonowanie psychiczne i zaburzenia przystosowawcze.

### 4. Naruszenia prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu, w tym kierowanie samochodem pod wpływem alkoholu.

Jedną z głównych przyczyn wypadków, obok przekraczania prędkości i łamania innych przepisów ruchu drogowego jest nadużywanie alkoholu. *W 2004 Policja zatrzymała ok. 176 tys. kierowców kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu, (w roku 2003 – ok. 156 tys.) z czego w stanie nietrzeźwości (powyżej 0,5 promila alkoholu we krwi) było 154.226 osób, co oznacza wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o prawie 4% (w 2003 r. – 148.488 kierowców), zaś odsetek wniosków o ukaranie za kierowanie pojazdami w stanie po użyciu alkoholu – skierowanych do sądów grodzkich – zwiększył się w tym samym okresie o ponad 10%.*

### 5. Naruszanie prawa przez osoby handlujące alkoholem.

Administracyjne i prawne ograniczanie dostępności alkoholu, koncesjonowanie jego produkcji i sprzedaży jest jednym z najskuteczniejszych narzędzi ograniczania zakresu problemów alkoholowych. Stąd konieczność kontrolowania przestrzegania prawidłowości obrotu alkoholem. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi reguluje te kwestie dość szczegółowo. Nadal duży zasięg ma zjawisko sprzedaży alkoholu nieletnim. Ogólnopolskie badania wykazały, że blisko 87% sprzedawców sprzedaje alkohol nieletnim. Sprzedaż alkoholu osobie nieletniej zgodnie z prawem jest przesłanką do cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Mimo wszczynania dużej liczby tego typu postępowań jedynie nieliczne kończą się odebraniem zezwoleń. Powodem są zawilości proceduralne, umożliwiające podważanie zapadających postanowień a także trudność zebrania materiału dowodowego. Zwiększyła się dezaprobatą społeczną dla sprzedaży alkoholu nieletnim.

## 6. Straty ekonomiczne, uszkodzenia środowiska pracy.

Nietrzeźwość w miejscu pracy mimo znacznej poprawy sytuacji w ostatnich latach nadal jest przyczyną absencji i obniżonej wydajności osób zatrudnionych w różnych sektorach gospodarki. Zmniejszyła się liczba wypadków w miejscu pracy, powstałych na tle nadużywania alkoholu. Jest to najprawdopodobniej skorelowane nie tylko z lepszą kontrolą miejsca pracy, ale także z obawą pracowników przed utratą zatrudnienia w związku z bezrobociem.

## II. Diagnoza lokalna problemów alkoholowych w Gminie Turek:

1. Gminę Turek zamieszkuje 9893 osób – 4939 kobiet i mężczyzn 4954 (według stanu na dzień 31.12.2019 r.).
2. Statystyki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku z 2019 roku wskazują, iż ze świadczeń pomocy społecznej rodziny korzystają najczęściej z powodu:
  - ubóstwa - 6 rodzin (15 osób w rodzinach),
  - bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - 20 rodzin (124 osoby w rodzinach),
  - bezrobocia - 30 rodzin (130 osoby w rodzinach),
  - alkoholizmu - 4 rodziny (24 osoby w rodzinach),
  - rodziny wielodzietne - 16 rodzin (121 osób w rodzinach),
  - potrzeba ochrony macierzyństwa - 25 rodzin (150 osób w rodzinach),
  - niepełnej rodziny - 9 rodzin (43 osoby w rodzinach).

Pracownicy socjalni GOPS Turek objęli pomocą materialną poprzez różne formy świadczeń z pomocy społecznej oraz pomocą niematerialną w postaci pracy socjalnej 207 rodzin (łącznie 634 osoby).

Dzieci z rodzin z problemem alkoholowym objęte są pomocą w formie bezpłatnych obiadów w szkołach.

Rynek napojów alkoholowych w gminie Turek reguluje uchwała Nr XKIX/308/18 z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Turek.

3. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych razem – 44, w tym:
  - o zawartości alkoholu do 4,5 % oraz piwo - 17
  - o zawartości alkoholu od 4,5% do 18 % -13
  - o zawartości alkoholu powyżej 18 % - 14
4. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych: 13 sklepów spożywczych i 4 lokale gastronomiczne.
5. Szacunkowa liczba osób uzależnionych, pijących szkodliwie i ryzykownie - 195 osób.
6. Szacunkowa liczba osób współuzależnionych - 85 osób.
7. Szacunkowa liczba dzieci żyjących w rodzinach z problemem alkoholowym - 90 osób.
8. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart przez członków Komisji– 12 szt. oraz zakończonych Niebieskich Kart 11 szt.
9. Działalność Punktu Konsultacyjnego:

- udzielono 126 porad osobom z problemem alkoholowym,
  - udzielono 189 porad dorosłym członkom rodziny z problemem alkoholowym,
  - udzielono 32 porady osobom doznającym przemocy w rodzinie,
  - udzielono 86 porad osobom stosującym przemoc w rodzinie.
10. Dane uzyskane ze statystyk Komendy Powiatowej Policji w Turku:
- liczba interwencji policji dotyczących przemocy w rodzinie -12, wszczęto procedurę „Niebieska Karta”,
  - liczba interwencji policji dotyczących nadużywania alkoholu – 11.
11. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dział Ośrodek Wsparcia dla Osób z Problemami Uzależnień w Turku podaje liczbę osób z terenu Gminy Turek:
- uzależnionych od alkoholu: 14 osób,
  - uzależnionych od środków psychotropowych: 3 osób,
  - współuzależnionych od alkoholu: 4 osób,
  - współuzależnionych od narkotyków 2 osób
  - pomoc psychologa: 15 osób
12. NZOZ Centrum Leczenia Uzależnień „PRYZMAT” Poradnia Leczenia Uzależnień w Turku podaje, że w 2019 roku zgłosiło się z terenu Gminy Turek 79 osób uzależnionych od alkoholu i 42 osoby współuzależnione. Do poradni zgłosiło się 17 osób uzależnionych od narkotyków.

***Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów uzależnień (dane szacunkowe wg. PARPA)***

Kategoria problemów	% populacji	w Polsce	w Gminie Turek
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2,00 %	ok. 600 tyś. osób w wieku produkcyjnym	198
Liczba osób pijących szkodliwie i ryzykownie	ok. 2,5 %	ok. 2-2,5 mln	247
Liczba osób dorosłych żyjących w rodzinie z problemem alkoholowym (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4 %	ok. 1,5 mln	105
Liczba dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym	ok. 4 %	ok. 1,5 mln	90

### **III. Cele gminnego programu**

1. Celem głównym jest zmniejszenie natężenia problemów wynikających z używania alkoholu wśród mieszkańców gminy.
2. Celem cząstkowym jest:

- opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież,
- ograniczenie liczby zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży,
- zmniejszenie liczby indywidualnych zagrożeń wynikających z picia alkoholu,
- zwiększenie liczby osób leczonych w placówkach leczenia odwykowego,
- zwiększenie liczby sprzedawców kontrolujących wiek osób kupujących alkohol,
- zmniejszenie liczby zachowań agresywnych i przemocy w rodzinie po podłożu alkoholowym.

#### **IV. Zadania gminnego programu**

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:
  - a) współpraca z placówkami leczenia uzależnień, z których korzystają mieszkańcy Gminy Turek:
    - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dział Ośrodek Wsparcia dla Osób z Problemami Uzależnień,
    - Centrum Leczenia Uzależnień „PRYZMAT” Poradnia Leczenia Uzależnień w Turku.
  - b) dofinansowanie działalności punktu konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i przemocy w rodzinie.

##### ***Wskaźniki osiągnięcia celów:***

- liczba osób leczących się w zakładach leczenia odwykowego,
- liczba osób uzależnionych od alkoholu, z którymi członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzili rozmowy interwencyjno-motywuujące do podjęcia leczenia odwykowego,
- liczba osób uzależnionych oraz współuzależnionych od alkoholu, którym udzielono pomocy w punkcie konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i przemocy w rodzinie
- liczba osób zobowiązanych przez sąd do poddania się leczeniu odwykowemu, którzy ukończyli program leczenia odwykowego,

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:
  - a) współdziałanie w zakresie procedury „Niebieskie Karty”,
  - b) dofinansowanie działalności punktu konsultacyjnego dla osób z problemem uzależnień i przemocy w rodzinie.

##### ***Wskaźniki osiągnięcia celów:***

- liczba osób uczestniczących w grupach terapeutycznych dla osób współuzależnionych,
- liczba interwencji wobec przemocy w rodzinie podjętej w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- liczba interwencji wobec przemocy w rodzinie podjętych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla

dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych:

- a) dofinansowanie realizacji przez nauczycieli programów profilaktycznych dla uczniów w szkołach podstawowych w ramach szkolnego programu profilaktyki,
- b) promowanie/wspieranie/dofinansowanie programów profilaktyki z elementami zajęć sportowych,
- c) finansowanie wyjazdów i kolonii z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i przemocą,
- d) finansowanie szkoleń na temat profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocą,
- e) finansowanie/organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców handlujących alkoholem,
- f) organizowanie szkoleń członków Komisji i osób aspirujących do pracy w tych strukturach (obowiązek ustawy),
- g) finansowanie wyjazdów dzieci i młodzieży do ośrodków prowadzących profilaktykę uzależnień.

***Wskaźniki osiągnięcia celów:***

- procent abstynentów wśród niepełnoletniej młodzieży,
- liczba młodzieży, rodziców i nauczycieli uczestniczących w szkolnych i pozaszkolnych (środowiskowych) programach profilaktycznych,
- liczba szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych, w których prowadzone są programy profilaktyczne,
- liczba uczniów, rodziców oraz nauczycieli i wychowawców uczestniczących w programach interwencyjno-profilaktycznych dla młodzieży z problemami alkoholowymi,
- liczba sprzedawców napojów alkoholowych uczestniczących w szkoleniach odmawiania sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

**V. Koordynacja programu:**

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
  - a) inicjowanie i koordynowanie polityki gminy wobec problemów alkoholowych,
  - b) prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń za sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych,
  - c) opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe),
  - d) przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu i zaproszenie osoby na rozmowę, pouczenie jej o konieczności zaprzestania nadużywania alkoholu lub poddaniu się leczeniu odwykowemu.
2. Punkt Konsultacyjny działający w formie udzielania fachowej pomocy osobom z problemem alkoholowym (współmałżonkom, rodzicom, rodzeństwu, dzieciom):
  - a) motywowanie osób uzależnionych jak i współuzależnionych do podjęcia terapii w profesjonalnych placówkach,



- b) udzielanie wsparcia osobom po zakończeniu leczenia,
- c) rozpoznanie w trakcie rozmowy zjawiska przemocy domowej i udzielenie wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- d) zdiagnozowanie sytuacji rodzinnej doznającej przemocy,
- e) posiadanie dobrej orientacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji służb i instytucji na terenie gminy.

## **VI. Zapewnienie warunków działania/pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Turek**

Zabezpieczenie lokalowe i finansowe pracy GKRPA .

## **VII. Współpraca z instytucjami w zakresie współrealizacji zadań wynikających z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:**

- Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu,
- Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu,
- Komenda Powiatowa Policji w Turku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku,
- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Turek,
- Sąd Rejonowy i Prokuratura w Turku,
- szkoły i inne placówki oświatowe,
- kościoły katolickie i inne związki wyznaniowe,
- organizacje pozarządowe,
- inne.

## **VIII. Finansowanie programu**

1. Gminny Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w budżecie Gminy Turek, pozyskiwanych zgodnie z art. 9 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Projekt budżetu gminy na rok 2021 przewiduje w dziale 851 – ochrona zdrowia, w rozdziale 85154 - przeciwdziałanie alkoholizmowi kwotę w wysokości – **48 930,00 zł:**

2. Zasady wynagradzania członków komisji:
  - Komisja działa na podstawie regulaminu określającego zadania, organizację i tryb pracy.
  - Za udział w pracach komisji, członkom GKRPA w Turku przysługuje wynagrodzenie w wysokości 160,00 zł brutto. Wypłata wynagrodzenia następuje zgodnie z listą obecności.
  - Członkowie GKRPA otrzymują zwrot kosztów podróży służbowej na zasadach obowiązujących w GOPS Turek.